

Rälsen 4-9
Sollentuna kommun

Observationen genomfördes av:
Lena Jansson, Nacka
Katarina Bergman, Nacka
Vecka 10, 2019

Innehållsförteckning

Kort om förskolan/skolan

Observatörernas bild

- Hur observationen genomförts
- Sammanfattning
- Resultat per målområde
- Bedömning i skala
- Starka sidor och utvecklingsområden

Om Våga visa

Ev Kommentar från förskolan/skolan till rapporten

Kort om skolan

Grundskola

Antal elever	146
Årskurser	4-9
Regi (ev fristående huvudman)	Fristående
Ev profil/inriktning	Småskalighet
Antal lärare varav antal legitimerade	13 lärare varav 10 är behöriga
Antal pedagoger på fritidshemmet varav antal med högskoleutbildning mot fritidshem	2 st varav 0 med högskoleutbildning mot fritidshemmet

Observatörernas bild

Hur observationen genomfördes

Observationen äger rum under vecka 10, 2019. Vi är två observatörer som under tre dagar besöker grundskolan Rälzen 4-9 i Sollentuna.

Förutom rektor intervjuar vi fem lärare, en fritidspedagog och en elevgrupp bestående av fem elever som representerar olika årskurser. Från elevhälsan intervjuar vi skolsköterskan och specialpedagogen. Vi intervjuar också en pedagog från Fritidsklubben. Utöver de schemalagda intervjuerna för vi också spontana samtal med cirka 25 elever och 10 lärare. Samtalen sker i samband med lektioner eller håltimmar. Vi observerar också ett arbetslagsmöte.

Vi observerar samtliga klasser och de flesta ämnena vid 12 olika tillfällen.

Vi förbereder observationen genom att läsa policydokument som är skickade till oss från rektor.

Sammanfattning

Verksamheten präglas av småskalighet och kompetenta lärare som tar tillvara elevernas intressen och utmanar dem i deras kunskapsutveckling. Skolan är enparallellig vilket gynnar värdegrundsarbetet men försvårar samarbete mellan lärare. Årstema, som delas av alla på skolan, skapar möjligheter till ämnes- och årskursövergripande arbeten.

Det råder ett gott samarbetsklimat som grundar sig i respekten för alla elevers möjlighet att utveckla sina egna specifika förmågor. Eleverna vittnar om den positiva förväntan som ställs av lärare i utbildningen. Ledningen och lärarna stödjer systematiskt och strukturerat elever som har särskilda behov.

Eleverna har tillgång till egna datorer och utrustningen på skolan stödjer deras digitala utveckling och lärande. På skolan finns goda exempel på hur lärarna planerar och genomför undervisningen så att den anpassas till alla elevers behov..

Ett prioriterat utvecklingsarbete på skolan är att få igång ett samarbete mellan lärare i olika årskurser och ämnen.

Rektor har kunskap om verksamhetens pedagogiska kvalitet och leder det systematiska kvalitetsarbetet där också elever och lärare deltar bl.a genom enkäter.

Skolan arbetar med digitala verktyg. Den webbaserade plattformen SchoolSoft utgör en kommunikationsmöjlighet mellan skolans lärare och elever samt deras vårdnadshavare. Clio on line, en digital lärplattform, används i de flesta ämnena.

Resultat per målområde

Normer och värden:

Ledningen och lärarlaget har under en längre tid prioriterat det systematiska värdegrundsarbetet med eleverna. Det avspeglar sig i olika policydokument som bygger på planen mot kränkande behandling. I de gemensamma utrymmena, och i klassrummen, ser vi olika ordningsregler uppsatta. På skolan råder en samsyn kring värdegrunden som präglar större delen av verksamheten och visar sig i ömsesidig respekt och tolerans.

Värdegrundsarbetet är schemalagt under ett lektionspass per vecka.

Elever och personal på skolan uttrycker att småskaligheten ger en familjär känsla där alla vuxna är kända för eleverna som känner sig trygga.

Vi observerar däremot att det är en skillnad i klasserna mellan de yngre och äldre eleverna.

De äldre eleverna har inte samma grundläggande respekt för den gemensamma arbetsmiljön och respekterar inte heller i samma grad uppsatta ordningsregler eller tillsägelser.

Lärare har positiva förväntningar på samtliga elever.

Kunskaper:

Vid de lektionsbesök vi gör i olika ämnen ser vi att lektionerna håller god kvalitet och är planerade med koppling till kursplanerna. Undervisningen är oftast varierad och genomförs med olika arbetsmetoder. Elever och lärare använder sig i hög grad av digitala verktyg och alla elever har tillgång till egen dator. Lärarna, i de flesta ämnen, använder sig av det digitala verktyget Clio on line¹. Kommunikationsplattformen SchoolSoft² används som länk mellan hem och skola.

Lektionerna vi besöker inleds med att läraren hänvisar till den tidigare lektionen och beskriver vad den innevarande lektionen ska innehålla. Läraren fortsätter med att beskriva hur innehållet kommer att bedömas utifrån kunskapskriterierna, samt vilka förmågor som ska tränas. Läraren för lektionen framåt genom att låta eleverna i dialogform framföra tankar och egna idéer kring kunskapsområdet. Vi ser hur lärare sedan låter eleverna arbeta själva eller i grupp. Eleverna är väl insatta i den digitala lärplattformen och navigerar lätt mellan olika texter och övningar. När lektionen närmar sig slutet hör vi hur lärare sammanfattar innehållet i lektionen.

I några ämnen, som matematik, använder sig inte lärarna av lärplattformen Clio utan använder läroböcker. Under lektioner i övningsämnen bild och slöjd, använder eleverna också sina datorer. Detta sker mest för att hitta inspiration och dokumentera deras alster. Idrott äger rum i en idrottshall som ligger en bit från skolan. Hemkunskap är det ämne som saknar mest resurser. Som tillagningskök används skolans matbESPisningskök. Läraren förvarar köksutencierna i kartonger.

Alla lärare på skolan deltar i Skolverkets kompetensutveckling; Specialpedagogik för lärande³. Lärare nämner hur alla elevers delaktighet ska förstärkas med en inkluderande lärmiljö. Om lärmiljön är lämplig för elever med särskilda behov passar den också för elever som inte behöver särskild anpassning, framför lärare. Vi hör lärare även nämna att de genom deras lektionsplaneringar strävar efter att lektionsinnehållet ska vara anpassat för elever som behöver särskilt stöd. Det gäller också för elever som behöver ytterligare stimulans för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

¹ <https://www.gavle.se/pedagog/clio-online-bonnier-education/>

² <https://www.schoolsoft.se/>

³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/specialpedagogik-for-larande---for-alla-grundskollarare>

Eleverna har möjlighet att vid behov under lektion lämna klassrummet för att gå till Studion. Där arbetar två specialpedagoger och en assistent. I studion har eleverna möjlighet, enligt specialpedagogen att arbeta i egen takt med materialet. På skolan finns ett elevhälsoteam som kommer in i ett tidigt skede med riktat elevstöd när så behövs. I elevhälsoteamet ingår, förutom kurator och skolsköterska även rektor och de två specialpedagogerna.

Ansvar och inflytande för elever:

På skolan ges eleverna ett visst inflytande över verksamheten till exempel genom olika demokratiska forum som klassråd och elevråd. Pedagogerna är lyhörda för elevernas synpunkter och önskemål. Eleverna upplever att det som går att utveckla och förändra åtgärdas snabbt. Eleverna kan ha, och i många fall har, inflytande över sitt eget lärande där de elevledda utvecklingssamtalen spelar en stor roll. Men delvis saknas reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen vilket gör det svårt för eleverna att ta ansvar för det egna lärandet.

Elevinflytandet över arbetssätten varierar mellan klasser och ämnen. De äldre eleverna ges inte samma förutsättningar att ta ansvar över sin arbetsmiljö och sitt lärande som de yngre.

Bedömning och betyg:

Genom Schoolsoft får elever och vårdnadshavare tillgång till dokumentation kring elevens kunskapsutveckling. Vi ser att kunskapsmålen presenteras vid lektionsstart men de följs inte upp i slutet av lektionen. Vi hör att eleverna inför utvecklingssamtalen ges möjlighet att värdera sin kunskapsutveckling. Däremot ser vi inte under klassrumsobservationerna att eleverna får träna sig i att själva bedöma sina studieresultat i förhållande till kunskapsmålen, och deras förutsättningar att bedöma sina egna studieresultat i förhållande till kunskapsmålen skiljer sig åt. Kamratrespons förekommer i viss omfattning.

Lärare saknar ämneskollegor i samma årskurs som betyder att de har begränsad tillgång till underlag att utnyttja för att allsidigt utvärdera dessa i förhållande till kunskapskraven.

Fritidshemmet (Fritidsklubben):

Fritidsklubben erbjuder eleverna rekreation och en meningsfull fritid. Vi ser att aktiviteterna är varierade och det finns tydliga inslag av estetiska uttrycksformer. På skolan deltar fritidspedagogerna under rasterna och engagerar eleverna till olika aktiviteter. Vi samtalar med en av pedagogerna som beskriver att det är elevernas önskemål som styr mycket av aktiviteterna. Vi hör pedagogerna och eleverna berätta om olika typer av sysselsättningar de kan ägna sig åt. När vi besöker Fritidsklubben arbetar eleverna med att "måla om" olika motiv som är inspirerade av kända konstverk. Fritidsklubben är uppskattad av de elever vi talar med. Eleverna som deltar i den frivilliga verksamheten kommer från åk 4-6.

Styrning och ledning:

Genom att rektor är en av personerna som är ansvarig för att starta och bygga upp Rälsen 4-9 har rektor en god kunskap om den pedagogiska verksamheten. Rektor fortsätter att utveckla verksamheten i samarbete med pedagogerna samt eleverna genom deras deltagande i det systematiska kvalitetsarbetet.

Vi saknar dock strategier och former för samverkan mellan pedagoger med ämnesövergripande arbetssätt. Förutom inom Årstemat finns inga exempel på samarbete över klasser och ämnen.

Bedömning i skala

Område	Bedömning enl skala
Normer och värden	3,6
Utveckling och lärande/Kunskaper	3,3
Ansvar och inflytande för elever	2,9
Bedömning och betyg	3
Fritidshem/ Fritidsklubben	3,4
Styrning och ledning	3,6

Starka sidor

Det bedrivs ett systematiskt arbete med värdegrundsarbete och mot diskriminering och kränkande behandling (Normer och värden)

Beskrivning

Alla klasser i skolan har en schemalagd värdegrundslektion i veckan. Lektionsplaneringen är åldersanpassad och följer en åldersmässig progression. På skolan pågår också arbetet med ledordet KAMRAT och dess förklaringar - kamratskap, attityd, moral, respekt, ansvar och trygghet. Pedagogerna på fritidsklubben arbetar aktivt med ledordet. Lärare nämner att värdegrunden också genomsyrar det traditionella arbetet på lektionerna.

Skolan har ett trygghetsteam där två av representanterna finns i klassrum under dagarna och i fritidsklubben på eftermiddagen. Om någon incident uppkommer så agerar trygghetsteamet och ledningen omedelbart. Eleverna i de yngre åldrarna bekräftar att det inte förekommer någon synlig mobbning på skolan.

Eleverna känner till åtgärdsplan, ordningsregler och trygghetsgruppen. Eleverna har gått igenom planen mot diskriminering och kränkande behandling. Elevrådsrepresentanterna har varit med och påverkat innehållet. Planen mot kränkande behandling finns publicerad på SchoolSoft och vårdnadshavare blir informerade om planen och ges möjlighet att påverka innehållet på föräldramöten. Det senaste läsåret har det tillkommit flera nya lärare och ledningen ser behov av att systematiskt arbeta med värdegrunden så att den delas av alla. Eleverna får inte använda sin mobiltelefon under skoltid. Ledningen och lärare är medvetna om att det kan finnas tendenser till mobbning på sociala nätverk men arbetar aktivt för att motverka detta genom att samtala om detta med eleverna.

Bedömning

Inom skolans verksamhet bedrivs dagligen ett systematiskt värdegrundsarbete och arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet förekommer schemalagt i alla klasser förekommer i skolämnen. Värdegrundsarbetet håller god kvalitet. Ledningens arbete med att få alla inkluderade i arbetet kan resultera i att hela verksamheten kommer att genomsyras av en gemensam och förankrad syn på värdegrunden.

Hur skolan skapar förutsättningar för elevens lärande, hur undervisningen anpassas efter elevernas behov. (Kunskaper)

Beskrivning

Klassrummen är utrustade för att möta olika behov hos elever. Vi ser att det finns vipp-pallar i de yngre elevernas klassrum och ståbord i de äldres. Klassrummen är också utrustade med skärmar och hörselkåpor som vi ser att elever använder vid behov.

Lektionsstarten sker oftast med hjälp av att pedagogen projekterar Classroom screen där mål, syfte med lektionen och en klocka samt timer finns. Där visas också på de flesta lektionerna en text med vilka förmågor som ska tränas under lektionen.

Eleverna har tillgång till digitala program som Stava Rex, Spell Right, Clio classroom, Padlet, Quizlet, Screencastify, Kunskapsmatrisen, Code Monkey, mm. På SchoolSoft finns bedömningar och elevernas individuella studieplan (IUP).

En förstelärare på skolan ansvarar för digitala pedagogiska frågor. Lärarna har fått fortbildning i olika program. I det pågående specialpedagogiska lyftet⁴ finns en modul kring digital kompetens.

På skolan finns Studion, dit elever kan gå när de vill ha extra hjälp eller bara komma ifrån klassrumssituationen och arbeta i en liten grupp. I Studion arbetar två speciallärare och vissa elever ombeds att komma dit medan andra kommer på eget initiativ.

Elevhälsan som består av rektor, speciallärare, skolsköterska och kurator träffas en gång per månad. Samtal kring elever finns som stående punkt på arbetslagsmötet.

Kontakter med hemmet sker kontinuerligt vid behov.

Vi hör hur lärare ger kommentarer till elever för att lyfta deras självtillit.

Vi ser att skolan saknar grupprum och adekvat utrustning i vissa övningsämnen. Hemkunskapen saknar bl.a. tillredningskök. Därför används lunchserveringens kök. Även bildämnet saknar arbetsytor och viss utrustning.

Bedömning

Lärmiljön i klassrummen stödjer elevernas olika behov. Skolans digitalisering har nått långt och vi ser hur lärare systematiskt använder sig av digitaliseringens möjligheter för att på olika sätt utmana elever att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Genom Studion har eleverna i ganska stor grad möjlighet att få det stöd som krävs för att de ska lyckas med att klara kunskapskraven i de olika ämnena.

Ledning av den pedagogiska verksamheten (styrning och ledning)

Beskrivning

Rälsen 4-9 ingår i företaget Rälsen AB som har förskola och upp till åk 5 på andra enheter i Sollentuna. Rälsen 4-9 är den enda av företagets skolor som innefattar åk 6-9. När skolan successivt byggs upp är rektor med sedan starten. En elev från åk 9 berättar att vid skolstarten fanns det bara ca 20 elever på skolan.

⁴ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/specialpedagogik-for-larande---for-alla-grundskollarare>

Rektor beskriver själv att skolans pedagogiska utveckling har varit en utmaning men entusiasmen för skolutveckling finns ständigt med. Lärare på skolan vittnar om att rektor är väl förtrogen med skolans pedagogiska kvalitet. De uttrycker också att en av anledningarna att de har sökt sig till skolan är att få arbeta med skolutveckling som bygger på aktuell forskning, framförallt digitala lösningar för att stärka elevers lärande.

Lärarkollegiet deltar i olika utvecklingsprojekt. Just nu pågår Skolverkets satsning på fortbildning kring specialpedagogik för lärande. Lärarna träffas en gång per vecka och det lokala arbetet sker under ledning av skolans specialpedagog. Andra fortbildningsinsatser för lärare på skolan innefattar lärande med digitala verktyg.

Vi ser hur resultatet av fortbildningsinsatserna visar sig i arbetet med eleverna. Digitala verktyg är ett givet inslag på lektionerna och specialanpassade lösningar för elever med särskilda behov finns inbyggda i lärarnas planeringar.

Bedömning

Rektors goda kännedom om skolans pedagogiska kvalitet ligger till grund för utvecklingsarbeten som förekommer på skolan. Riktade fortbildningsinsatser och lärares samt rektors intresse för skolutveckling präglar det pedagogiska arbetet med eleverna mycket gynnsamt. Lärare och elever är positivt delaktiga i rektors strävan att utveckla verksamheten tillsammans.

Utvecklingsområden

Skolans arbete för att säkra likvärdig, allsidig och rättssäker bedömning. (Bedömning och betyg)

Beskrivning

I de policydokument som finns tillgängliga finns beskrivningar på hur elever på olika sätt ska få presenterat centralt innehåll och kunskapskrav i nya moment inom de olika ämnena. Vi ser att detta förekommer vid lärarens genomgångar vid lektionsstarten på de lektioner vi observerar.

Lärare berättar också att de ger eleverna utvärderingar som passar det specifika ämnet. Däremot saknar vi policies för hur eleverna systematiskt lär sig att bedöma sin egen utveckling, dvs hur väl de uppnådde kunskapsmålen under lektionen. Vi hör också elever sakna att arbeta med kamratrespons. Inför utvecklingssamtalet ges eleven viss träning till självskattning. Alla lärare ser inte fördelarna med elevledda utvecklingssamtal.

Enligt elever och personal som vi intervjuar har lärare av olika anledningar slutat sin anställning på skolan och nya har anställts. Omsättningen i lärarkåren har varit större de senaste åren. Eleverna i åk nio funderar, med viss oro, över om deras nya lärare har tillräckligt med underlag för att kunna ge dem korrekta betyg.

Skolans litenhet, som bland annat betyder att det enbart finns en klass per årskurs innebär att lärare saknar stöd i bedömning och betygsättning från kollegor i samma årskurs. Många lärare är också ensamma i sina ämnen på skolan.

Lärare säger att de använder sig av betygsanvisningar som ges ut i samband med nationella prov. På skolan rättas de nationella proven tillsammans med andra lärare på skolan. Betygskonferenser förekommer i samband med betygsättning. Rektor hänvisar också till Skolverkets bedömningsportal⁵. I Kvalitetsrapport juni 2018 står "Studiedagar bör avsättas

⁵ <https://bp.skolverket.se/web/thv/start>

där lärare tillsammans formulerar vad kunskapskraven innebär i praktiken." Rektor berättar att lärarna under hösten -18 ägnat studiedagar där personalen satt sig in i läroplansändringarna och vad de innebär för skolan i praktiken

Bedömning

Elever ges inte likvärdiga förutsättningar att bedöma sina egna studieresultat i förhållande till kunskapsmålen. Kamratrespons förekommer i viss omfattning men är inte likvärdig i hela verksamheten.

Skolans systematiska arbete för att säkra en likvärdig och allsidig bedömning uppvisar till viss del brister i kvaliteten. Lärare saknar ämneskollegor i samma årskurs som betyder att de har begränsad tillgång till underlag att utnyttja för att allsidigt utvärdera dessa i förhållande till kunskapskraven.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer (Styrning och ledning)

Beskrivning

Eleverna i åk 8 och 9 har Prao i slutet av vårterminen. Lärare vi talar med tycker att det ligger för sent för att det ska finnas tid att bearbeta elevernas erfarenheter och kunskaper om arbetslivet av Praon.

Inför gymnasievalet i åk 9 har skolan förra läsåret anlitat en Studie- och yrkesvägledare (SYV). Detta planeras också för årets nior. Under en vecka får de träffa och ställa sina frågor kring utbildning.

Eleverna vi intervjuar berättar att de inte gemensamt tillsammans med lärare på skolan besöker gymnasiemässan utan ombeds att åka dit på egen hand.

Bedömning

Det finns vissa brister i kvalitetsarbetet kring elevernas möjlighet till planering inför studie- eller yrkesval. Eleverna saknar viss möjlighet att kunna bearbeta sina erfarenheter av Prao på grund av det är placerat i slutet av vårterminen.

Elevernas gymnasieval i årskurs 9 är deras viktigaste val och bör vara så väl förberedd som möjligt. Att eleverna enbart på eget initiativ kan besöka gymnasiemässan i kombination med elevernas begränsade tid med SYV bedöms skolan i sammanhanget ha mindre god kvalitet.

Ansvar för det egna lärandet och arbetsmiljön. (Ansvar och inflytande för elever)

Beskrivning

Innan vi besöker skolan läser vi igenom skolans policydokument. I dokumentet Kvalitetsrapport juni 2018 kan vi läsa ett citat från Skolverket:

"Elevinflytande över undervisningen kan bland annat handla om: vilket läromedel som ska användas, i vilken takt och ordning olika uppgifter ska göras, vilka arbetsformer man ska använda, och på vilket sätt en uppgift ska redovisas (Skolverket)"

Under Elevinflytande står: "Eleverna är delaktiga i undervisningens utformning och planering samt bedömningsgrunder och bedömningsformer."

I intervjuer med elever och lärare förstår vi att det finns olika tolkningar om hur citaten ska användas i förhållande till elevernas inflytande på sitt egna lärande. Elever och lärare talar om att eleverna får inflytande över på vilket sätt en uppgift kan presenteras. Vi hör dock inte att det i alla ämnen/klasser finns inflytande på arbetssätt och vilken ordning uppgifter ska göras. Inte heller hör vi att elever är delaktiga i undervisningens utformning och planering.

Elevernas ansvar över arbetsmiljön ges i forum för demokratiska arbetssätt, dvs. klassråd och elevråd.

Bedömning

Att eleverna delvis saknar reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen gör det svårt för eleverna att ta ansvar för det egna lärandet. Elevinflytandet skiljer sig åt inom verksamheten och vi bedömer att det inom rubriken ansvar och inflytande för elever finns flera utvecklingsområden för verksamheten.

Jämförelse med tidigare observation

Rälsen 4-9 är inte observerad tidigare och därför saknas jämförelse

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Utvärderingen av verksamheten görs på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Observationer av förskolor och skolor genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observationerna utgår från läroplanerna och ett barn- och elevperspektiv.

Observatörerna skriver en rapport där de bedömer skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på:

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och skolledning samt samtal med barn
- Skolans egna dokument, relevanta för observationens genomförande

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på

<https://www.nacka.se/underwebbar/anordnare-av-forskola-och-skola/kvalitetsarbete/vaga-visa/>